

Handläggare
Jan Rönnberg
Telefon: 0761210375

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2017-08-24

Beslut från justitieombudsmannen (JO) avseende undersökning av handläggning av ärenden som rör ensamkommande barn

Beslut

Stadsdelsnämnden godkänner redovisningen och lägger den till handlingarna.

Christina Klang
stadsdelsdirektör

Jan Rönnberg
avdelningschef

Sammanfattning

Under hösten 2015 ökade flyktingströmmen av ensamkommande barn till Sverige kraftigt. JO har gjort en inspektion på åtta socialförvaltningar och undersökt hur de arbetar med frågor som rör ensamkommande barn. Den för stadsdelarna Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm gemensamma enheten för ensamkommande barn är en av dem. JO beskriver i sitt beslut att handläggningen av ensamkommande barn hade många brister vid tiden för inspektionen vid de granskade socialförvaltningarna. Enligt JO var den uppenbara ”flaskhalsen” i arbetet att det inte fanns personalresurser att göra tillräckliga utredningsinsatser och att det var svårt att ordna godtagbara boenden där kommunerna kunde placera barnen.

Förvaltningen redogör här för hur situationen ser ut på enheten för ensamkommande barn i dagsläget bland annat utifrån områden som JO beskrivit. Underlag har inhämtats från Kungsholmens stadsdelsförvaltning som enheten för ensamkommande barn organisatoriskt är förlagd till. JO:s beslut anmäldes på Kungsholmens stadsdelsnämnds sammanträde den 15 juni 2017.

Bakgrund

Under hösten 2015 ökade flyktingströmmen av ensamkommande barn till Sverige kraftigt. Det innebar att Migrationsverket anvisade betydligt fler barn till kommunerna än vad de var beredda på. Den stora tillströmningen av ensamkommande barn ledde till att den för Kungsholmens, Norrmalms och Östermalms stadsdelsnämnder gemensamma enheten för ensamkommande barn och ungdomar startades i april 2016.

JO beslutade i september 2016 att undersöka hur frågor som rör ensamkommande barn hanterats inom bland annat socialtjänsten. Inom ramen för undersökningen har JO inspekterat åtta socialförvaltningar och beaktat uppgifter som har förts fram i anmälningar till JO. I beslutet konstaterar JO att det har funnits allvarliga brister vid placeringen av ensamkommande barn och brister bland annat vid utredning av barnens behov och i uppföljning av vården.

Den 23 september 2016 gjorde JO en inspektion på den för stadsdelarna Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm gemensamma enhet för ensamkommande barn. Nedan presenteras hur arbetet på enheten bedrivs idag samt en redogörelse av områden som JO undersökt.

Ärendet

JOs uttalanden i olika frågor med anledningen av vad som noterats under inspektionen redovisades i sammanställning genom beslut 30 mars 2017, *En undersökning av några socialtjänsters handläggning av ärenden som rör ensamkommande barn*, dnr 5565-2016, bilaga 1.

Områden som JO tar upp i sitt beslut är bland annat brister gällande dokumentation, handläggningstider, genomförandeplaner, bedrivande av utredning, kontakt med barnet, barn med särskilda behov, utredning av boenden, placering i jourhem, uppföljning av vård och ändring av boende.

Den för stadsdelarna Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm gemensamma enhet för ensamkommande barn bedöms på liknande sätt som de övriga granskade kommunerna. Enligt JO löste socialförvaltningarna tidigt de akuta problemen med att ta emot barnen. En anledning till att detta lyckades var ett stort engagemang och stora arbetsinsatser av den berörda personalen. JO såg i sin utredning att det i många kommuner inte fanns personalresurser att

göra tillräckliga utredningsinsatser och att det varit svårt att ordna godtagbara boenden där kommunerna kunde placera barnen. JO bedömer att trots att granskningen inte varit rikstäckande så ger den en bild av hur situationen kan antas ha varit i stora delar av landet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialtjänstavdelningen i samarbete med socialtjänstavdelningen vid Kungsholmens stadsdelsförvaltning.

Förvaltningens synpunkter

På enheten för ensamkommande barn finns för närvarande 10 socialsekreterare anställda. Ytterligare två tillträder i september. Det finns även två familjehemssekreterare i verksamheten samt två administrativa sekreterare, en biträdande enhetschef och en enhetschef. För att förstärka enheten finns även en socionomkonsult.

Antalet ärenden på enheten har minskat sedan enheten startade och för närvarande är det 317 aktuella ärenden, varav majoriteten är pojkar.

Barnens vanligaste ursprung är Afghanistan, sedan Eritrea och Somalia. En handfull av ungdomarna bedöms ha stora vårdbehov. Alla ungdomar som är aktuella har god man och har skolplacerats.

Sedan start har rekrytering av personal varit en utmaning. Det har även visat sig att behovet av personal varit större än vad som inledningsvis bedömdes.

Beslut från JO

I beslutet från JO framkommer att dokumentationen i vissa ärenden uppfattades som knapphändig och att det i vissa beslut saknades uppgifter om vilket specifikt jourhem som barnet skulle placeras i. Sedan inspektionen gjordes har dokumentationen förbättrats och nu framkommer i alla beslut vilket jourhem barnet är placerat i.

Långa handläggningstider var ett annat område JO uttalade sig om. I dagsläget håller enheten tiden för utredningar och förhandsbedömningar gjorda inom 14 dagar. Gällande överväganden som ska ske var sjätte månad, ligger enheten fortfarande efter. Bedömningen är att enheten kommer att ligga i fas med överväganden under oktober 2017.

Vid inspektionstillfället saknades genomförandeplaner i ett stort antal ärenden. Arbetet pågår med att säkerställa att genomförandeplaner finns i alla ärenden.

Alla barn och ungdomar som är aktuella på enheten har träffat en handläggare, något som inte hade hunnits med när inspektionen gjordes. Dock uppfyller inte enheten kraven om att träffa alla ungdomar fyra gånger om året. Enheten har rutiner för att fånga upp ungdomar med särskilda behov. Information gällande oro för ungdom som inkommer följs alltid upp i alla ärenden, även för de som saknar egen handläggare. Barn och ungdomar med särskilda behov prioriteras.

Att utreda nya familjehem och jourhem har varit en utmaning för enheten. En handlingsplan har tagits fram för uppföljning av jourhem via anordnare utanför ramavtal. Placerade ungdomar som är födda 2000 eller senare och företag som inte uppfyller de avtalade kraven är prioriterade. Enheten har valt att noggrant utreda och ge stöd till dessa hem/boenden för att inte flytta ungdomar i onödan.

På sikt är tanken att öka antalet egna familjehem. Detta skulle innebära närmare kontakt med ungdomarna och minskade kostnader.

Ärenden utan fast handläggare

JO riktar kritik mot enheten på grund av att ett stort antal ärenden saknar en fast handläggare. JO beskriver vidare att det vid inspektionen framkommit att flera av de undersökta enheterna inte klarar att upprätthålla kraven på det långtgående utredningsansvar som socialtjänsten har i ärenden som rör barn.

Enheten har 317 aktuella ärenden, 103 av dessa saknar fast handläggare. Biträdande enhetschef har ärendeansvar för de ärenden som saknar handläggare. Enheten har skapat ett system, en bevakningslista i Paraplyet (Stockholms stads verksamhetssystem). Dessa ärenden får ett bevakningsdatum och prioriteras efter ungdomens situation och ålder. Enheten lever ännu inte upp till kraven om att överväga alla placeringar var sjätte månad. Enligt uppgift från ansvarig enhetschef bedöms alla ungdomar vara tilldelade en fast handläggare i slutet av oktober 2017 och då kommer överväganden göras regelbundet.

En utmaning för enheten har varit svårigheter att rekrytera erfarna socialsekreterare. Flera medarbetare saknar tidigare erfarenhet inom

området vilket ställer höga krav på ledarskapet. Det har varit svårt att skapa en kontinuitet i och med att arbetet med ensamkommande är ett relativt nytt fält för socialt arbete där nya frågor uppstår som ingen tagit ställning till tidigare.

Social lots

Enheten för ensamkommande har identifierat att försvårande omständigheter kan uppstå och stå i vägen för integration och en fungerande tillvaro för vissa av de aktuella ungdomarna. Det kan handla om att ungdomen har låg skolnärvaro, begår brott, inte håller sig i sin hemmiljö, samt andra beteenden som oroar och i vissa fall leder till orosanmälningar.

Sedan början av 2017 bedrivs projektet social lots som finansieras med medel från länsstyrelsen. Social lots arbetar med de ärenden där försvårande omständigheter identifierats. Det övergripande syftet är att säkerställa att barnets skolgång och hemsituation fungerar, samt att skapa integrerade nätverk.

Det finns ett behov av en stödjande funktion som kan möta ungdomarna och deras omgivande sociala nätverk i hemmiljön på deras respektive bostadsorter. Lotsens roll är att vara stödjande, motiverande och icke-myndighetsutövande.

Social lots är en satsning för att säkerställa att alla får det stöd de behöver för att förbättra möjligheter till integration och känsla av samhörighet och inkludering. Det blir även en förebyggande insats för att minska antalet omplaceringar och fall där ungdomar försvinner och avviker från boenden och kontakt med myndigheter.

Bilagor

1. Beslut från JO, dnr 5565-2016. En undersökning av några socialtjänsters handläggning av ärenden som rör ensamkommande barn
2. Inspektionsprotokoll JO, den 23 september 2016